

NŐI JOGOKAT MOST! EGYESÜLT FEMINISTA EURÓPÁT MOST!

A női jogok helyzete Közép-Kelet Európában, a Balkánon és a Baltikumban:
A két „T”: Támogatás nélkül, Támadva

Az Európai Női Lobbi Kelet-Közép-Európai, Balkáni és Baltikumi Munkacsoportjának jelentése

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

EUROPEAN WOMEN'S
LOBBY
EUROPEEN DES FEMMES

1. BEVEZETÉS

Az Európai Női Lobbi (EWL) a legnagyobb női civil szervezeteket tömörítő ernyő az EU-ban. Célja, hogy a nők jogait és a nők és férfiak közötti egyenlőségét előre mozdítsa. Az EWL tagsága kiterjed mind a 28 tagállamra és a három csatlakozásra váró országra is, valamint 19 európai szakmai szervezetet is magába foglal. Így összesen mintegy kétezer szervezetet képvisel. A kelet-közép-európai, balkáni és baltikumi régióban (továbbiakban az angol rövidítéssel CEEBBS) az EWL az 1990-es évek vége felé jelent meg szilárd összekötő kapocsként a nőszerzők nemzeti hálózatai és az EU intézményei és fórumai között.

Az elmúlt évtizedben az uniós országokon belül a női jogok területén egyenetlen és változatos fejlődést tapasztalhatunk. Az EWL számba vette a régiókat a női jogok és a nemek egyenlőségének területén tett erőfeszítéseit, és az elemzés megjelentetését jó alkalomnak látja arra, hogy uniós szinten felerősítsük az itteni nőszerzők hangját. Habár ez a nagy terület sokféle országot foglal magába, történelmük és jelenük is különböző tapasztalatot jelent, mégis vannak olyan kiemelésre méltó közös vonások, melyek lehetővé teszik, hogy az itteni nőszerzők megoszthassák tapasztalataikat és javasolataikat.

Komoly kételyek merültek fel az EWL-en belül, vajon a nemek egyenlősége és a nők jogai mennyire érvényesülnek a CEEBBS régióban, illetve, hogy az EU egyenlőségért felelős intézményrendszere mennyire hallja meg az itteni nők hangját, s mennyire tudja kezelni a speciális, csak erre a régióra jellemző problémákat. A populizmus megerősödése látható ellenállást váltott ki több ország bátor és kiterjedt nőmozgalma körében, küzdelmüket az EWL is támogatja. Az egész

régióra jellemző a nőmozgalmak aktivitázálódása, céljuk a nők jogainak védelme és előmozdítása. Azért vonulunk utcára, hogy felhívjuk a figyelmet arra, miként tagadják meg a nők emberi jogait, milyen gazdasági és társadalmi egyenlőtlenességgel találkoznak a nők mind a mai napig, hogyan hallgattatják el és hogyan marginalizálják őket. Felháborodást kelt bennünk, hogy a nők elleni erőszak továbbra is elfogadhatatlan mértéket ölt, s ezért is az utcára vonulunk. Sokféle nőt képviselünk, társadalmi osztálytól, nemzetiségtől, migrációs háttértől, egészségi állapottól és kortól függetlenül.

2.2. KIK VAGYUNK? A KÖZÉP-KELET-EURÓPAI, BALKÁNI ÉS BALTIKUMI MUNKACSOPORT (CEEBBS)

A CEEBBS Munkacsoport (Munkacsoport) az EWL 2014-es közgyűlésén jött létre, azzal a céllal, hogy a CEEBBS régióban megtalálja a közös kihívásokat és a nemek egyenlőségét előmozdító közös cselekvési tervet dolgozzon ki egy, a kontextusra érzékenyen reagáló nőjogi program keretében. Az Európai Nemek Egyenlősége Intézetének (EIGE) éves mérése, az Európai Nemek Egyenlőségi Indexe több egymást követő évben is kimutatta, hogy a nemek egyenlősége felé törekvő fejlődés megtorpant a régióban. A Munkacsoport ezért sürgősen követeli, hogy mind a nemzeti, mind az európai döntéshozók azonnal tegyenek ennek javulásáért, s a régió egésze köteleződjön el mellette politikailag.

A CEEBBS Munkacsoport a női jogok területén nyolc fő prioritást azonosított:

- 1 Erősítsük meg a régió nőjogi mozgalmait támogatással és megfelelő anyagi háttérrel!**
- 2 Ismerjük fel újra, hogy a feminizmus és a nők és férfiak közötti egyenlőség európai érték!**
- 3 Biztosítsuk a nők gazdasági függetlenségét azáltal, hogy csökkentjük a nők és férfiak közötti egyenlőtlenességeket, s azonnal kezdjük el kezelni a nemek és a diszkrimináció más, egymásra vetülő formáján alapuló szegénység problémáját!**

„A globális feminizmus fordulóponthoz érkezett. (...) Mi nők is néha szerepet játszunk a patriarchátus fenntartásában, mert a patriarchátus nem fekete-fehér, ahol a férfiak elnyomják a nőket. Ennél sokkal bonyolultabb a rendszer. Szerintem vissza kell térjünk az alapokhoz. Ne felejtsük el a szolidaritást! Egymás nővérei vagyunk. Ezt a nők közötti testvériséget és szolidaritást kell megerősíteni.”

Elif Shafak, író és nőjogi aktivista, Törökország

- 4 **Növeljük a női politikusok és képviselők számát, s növeljük a hatalomba kerülő feminista politikusok számát is!**
- 5 **Erősítsük meg a nemek egyenlőségét előmozdító állami apparátust, hogy az számon kérhető, és jól finanszírozott legyen. Az apparátus vegye figyelembe a nők és gyermeklányok sokszínűségét, eltérő igényeit, semelyik csoport se maradjon ki!**
- 6 **Vessünk véget a nők elleni erőszaknak, és biztosítsuk mindenki számára a szexuális és reprodukció jogokat, és egészséget.**
- 7 **Vessünk véget a kisebbség nőcsoportok kettős diszkriminációjának, beleértve a roma, a migráns és a menekült nőket!**
- 8 **Őrizzük meg a békét Európában úgy, hogy a béke-fenntartó folyamatok minden fázisába vonjunk be nőket, részvételi és képviselői szinten egyaránt!**

3. 3. HÁTTÉRVÁZLAT: A NŐK JOGAINAK ÉS A NEMEK EGYENLŐSÉGÉNEK ELŐMOZDÍTÁSÁNAK TÖRTÉNETE A RÉGIÓBAN

A nők és férfiak közötti egyenlőség a hidegháborús időkben a keleti blokk országainak egyik vélt előnye volt. 1929-ben alkotmányos szinten ismerték el a Szovjetunióban a nők és férfiak egyenlőségét. A második világháború után a kelet európai szocialista országok a nők és férfiak egyenlőségét, mint jogot, alkotmányukba foglalták, s a nőknek egyenlő részvételi jogokat biztosítottak a közéletben és a családjogban egyaránt. A legtöbb kelet-európai ország előbb legalizálta az abortuszt, mint nyugat-európai társai, s ingyenes egészségügyi ellátást és oktatást biztosított. A nemek közötti egyenlőség fontos retorikai elem volt, bár főleg a nők munkaerőpiaci rész-

vételére korlátozódott. A nők munkaerőpiaci integrációját valójában akkor is korlátozta a nők gyermekgondozásban és a háztartásban betöltött jelentős szerepe, míg a nemek közötti bérszakadék hasonlóan alakult más OECD országokéval összehasonlítva. A szocialista országok a nők politikai részvételét is olyan egyenlősítő intézkedésekkel mozdították elő, mint a kvótarendszer. Ettől függetlenül a nők nem töltöttek be olyan fontos szerepet a politikában, mint férfi elvtársaik. Paradox módon a keleti autoriter rezsimek egyenlőséggel kapcsolatos határozott retorikája néha a rendszerváltás után ahhoz vezetett, hogy elutasították a feminizmust, a nemek egyenlőségét és a nők jogainak gondolatát, mivel azokat egy letűnt, rosszemlékű korszakkal azonosították.

AZ 1990-es évek alapjaiban változtatta meg a volt szocialista országokban az emberek életét. A nők aránya az első szabadon választott parlamentek közül sokban például drámai módon lecsökkent (Romániában 30%-ról 3.3%-ra, Magyarországon 33%-ról 7%-ra), mivel eltörölték a női kvótát. A nők nagy árat fizettek a társadalmi átmenetért. Gyakran ők voltak azok, akik úgy érezték, vissza kell vonulniuk a munkaerőpiacról, mert az új gazdaság nem biztosít megfelelő állásokat számukra. A rendszerváltás időszakában felerősödött az a vélemény, hogy a nőknek jobb visszatérniük a tűzhely melegéhez a „rendes, hagyományos nemi szerepeknek” megfelelően, amit a korábbi szocialista rendszer „mesterségesen” megváltoztatott. Több országban ez az abortusz megszigorítását és a bölcsődék, óvodák egy részének bezárását jelentette. A piacliberalizáció, az államreformok és a jóléti rendszerekben történt súlyos megvonások negatív irányba befolyásolták a nők életét, egyszerre veszítették el állásaikat és azokat a különleges közpolitikai intézkedéseket és társadalompolitikai juttatásokat, melyekre korábban számíthattak. A neoliberális átrendezés folyamán az osztályon, szakmákon és nemeken alapuló szolidaritási hálók felfeslettek, s más szövetségek jöttek létre, melyeket az üzleti érdek, a politikai hovatartozás vagy a vallási felkészítés határozott meg.

Ám az is a 90-es években történt, hogy újra alakultak, vagy létrejöttek olyan nőszervezetek, melyek a női jogokkal, kulturális élettel, érdekérvényesítéssel, jogérvényesítéssel foglalkoztak, vagy a nők elleni erőszak és a nők reprodukciós jogainak terén működtek. Az ENSZ által 1995-ben szervezett Nők Pekingi Világkonferenciája és az EU csatlakozási folyamata a 2000-es években nagy lendületet ad-

1. A nők és férfiak egyenlősége az Európai Unió alapértékei közé tartozik: <http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/>

ott a nőmozgalmaknak, és lehetőséget biztosított társadalmi kampányok megszervezésére is. A korlátozott erőforrásokkal rendelkező, a szerveződést is éppen csak tanuló nőmozgalom több témában is azonban inkább vált reaktívá. Más esetekben a nőszervezetek vették át a korábban az állam által betöltött szerepek egy részét. Mai napig régiós jellegzetesség, hogy a nőszervezetek egyszerre látnak el szolgáltatói szerepet és képviselik a nők jogait.

A nőjogi szervezetek korábban a nemzetközi finanszírozástól függtek, mivel kevés és korlátozott összegű hazai támogatás állt rendelkezésre. Az európai uniós csatlakozással a donorkörnyezet annyiban változott, hogy az EU-s támogatás lett az egyetlen opció, ami azonban gyakran elérhetetlen volt számukra, mivel vagy nem tudták összerakni a kötelező önrészt, vagy a menedzseléshez szükséges magas szintű szervezeti infrastruktúra nem állt rendelkezésre. Ezzel egyidőben az EEA-Norvég Civil Alap pozitív hatással volt a régióban az egyenlőség eszméjének terjesztésére, s a nőjogi civil szervezetek reneszánszához vezetett, köszönhetően a Norvég Civil Alap az EU-s csatornák formai követelményrendszerénél civil-és felhasználó barátabb támogatási rendszerének.

Az EU csatlakozás után a nemek egyenlőségét elősegítő kormányzati keretrendszer finomhangolása a nőjogi szervezetek egyik fontos célkitűzésévé vált, akárcsak az erre hivatott intézmények működésének ellenőrzése. Sajnos a válság utáni megszorító költségvetési intézkedések a régi és az új tagállamokban is aláásták az egyenlőség ügyét. A megszorítások elérték a nemek egyenlőségével foglalkozó állami intézményeket, és a nőket segítő szolgáltatások körét is, mindkét esetben komoly elvonások történtek. Ezzel egyidőben az európai értékek prioritásának háttérbeszorulása és a konzervatív populista politika és a neoliberalis gazdaságpolitika felerősödése miatt a nők jogaival foglalkozó szakemberek és aktivisták elvesztették befolyásukat. Ebben a helyzetben, vélik a nőjogi szervezetek, a legfontosabb a nőmozgalom régiós megerősítése. Az elkövetkezendő években a soron következő prioritások alkotják majd közös kampányunk és érdekképviseleti munkánk gerincét.

4. A MUNKACSOPORT KÖZPONTI KÉRDÉSEI ÉS JAVASLATAI

1. Erősítsük meg a régió nőjogi mozgalmait támogatással és megfelelő anyagi háttérrel!

Arégió nőjogi mozgalmainagybanhozzájárultak hazájuk társadalmának fejlődéséhez és a nők jogainak megerősödéséhez.

A szociális szolgáltatások terén több új támogatási formát is úttörőként vezettek be. Sajnos mégsem tudtak tőkét kovácsolni szakmai hozzájárulásukból, és gyakran egyre inkább marginalizálódtak a társadalomban. Mindezt súlyosbítja, hogy a nőjogi szervezetek finanszírozása rohamosan csökken, vagy bizonyos esetekben meg is szűnt. Tennünk kell a helyzet megváltoztatásáért, s a Munkacsoport elkötelezetten dolgozik azon, hogy a régióban erős nőjogi mozgalmat építsen.

Európai és nemzeti döntéshozóknak ajánljuk:

- Jelöljenek meg összegeket a nőjogi civil szervezetek támogatására olyan támogatási formákon át, melyek egyszerre pénzelik a szolgáltatások fenntartását, a jog-és érdekvégyesítési tevékenységet és célzottan magukat a nőjogi civil szervezeteket is;
- Segítsék a nőjogi szervezetek stratégiai fejlődését, hogy továbbra is fennmaradjon a nőmozgalom és a civil szervezetek hosszú távon is ellenállóbbak legyenek;
- Ismerjék el a nőjogi civil szervezetek tudását és szakértelmét, vonják be őket a különböző területek közpolitikafejlesztésébe.

2. Ismerjük fel újra, hogy a feminizmus és a nők és férfiak közötti egyenlőség európai érték!

AMunkacsoport tapasztalata szerint konzervatív erők egyre nagyobb támadást intéznek a nők jogai ellen, ahogy a „gender”-t (társadalmi nemet) megbélyegzik és bűnös ideológiaként állítják be. A választás szabadságát vitató nemzetközi lobbicsoportok támogató közegre lelnek az emberek között, és politikusokat is a pártjukra állítanak, akik a nemek egyenlőségét, mint a „családi értékekre veszélyes ideológiát” írják le. A „gender ideológia” támadói elsősorban a következő témákat veszik célba: a nők szexuális és reprodukív egészsége, a fiatalok szexuális felvilágosítása és az LMBTQI emberek jogai.

Európai és nemzeti döntéshozóknak ajánljuk:

- A feminizmus nagy hagyományokkal rendelkezik Európában, ez tette lehetővé, hogy a nőket a társadalom egyenrangú tagjainak ismerjék el, ezért ezt a hagyományt, csakúgy, mint az egyenlőség eszméjét támogatni kell. Ha az EU az egyenlőségről szóló politikai stratégiát fogadna el, annak kidolgozása és végrehajtása sokat segítené ebben;
- Az EU tagországai tartozzanak elszámolással arról, a nemek egyenlőségének európai uniós sztenderdjeit és törvényeit mennyire tartják be, ehhez az Európai Bizottságnak ezek kötelező éves monitorozást kéne bevezetnie;
- A Nőtörténelmi Hónap mintájára induljanak el nemzeti vagy európai kampányok, melyek a nőjogi aktivisták és feministák európai történelemben betöltött szerepét mutatják be;
- Tegyenek lépéseket azért, hogy a szexizmust a diszkrimináció minősített esetének ismerjék el;
- Biztosítsanak pénzt a nőjogi civil szervezetek működéséhez úgy, hogy ahhoz a terepen közvetlenül a nőekkel dolgozó női civil szervezetek is könnyen hozzáférjenek;
- Az EU és tagországai fenntartások nélkül ratifikálják az Európa Tanács Egyezményét a nők elleni és a családon belüli erőszak megelőzéséről és felszámolásáról, közismert néven az Isztambuli Egyezményt.

3 Biztosítsuk a nők gazdasági függetlenségét azáltal, hogy csökkentjük a nők és férfiak közötti egyenlőtlenségeket, s azonnal kezdjük el kezelni a nemek és a diszkrimináció más, egymásra vetülő formáján alapuló szegénység problémáját!

A 2008-as gazdasági válság és a tagállamokban bevezetett azt követő pénzügyi reformok más hatással voltak a nők életére, mint a férfiakéra. Csökkent a nők foglalkoztatási aránya, és a munkaerőpiacra való visszatérés lelassult. Jelentősen csökkent a nők fizetése. A megszorító intézkedések új törvényeket vezetettek be a munka költségeinek csökkentésére. A szociális védőhálót pénzügyi megszorítások gyengítették, a nyugdíjrendszerben, a közellátásban és a közszolgáltatásokban bekövetkezett szigorítások nagyban befolyásolták a nők életét, a szegénység veszélye jobban sújtotta őket. Európán belül a CEEBBS régióban található az a négy ország, ahol több, mint a népesség harmada él a szegénységi küszöb határán, és itt él a legtöbb ember, akit a

szegénységbe való lecsúszás leginkább fenyeget (Bulgária 48%, Románia 40,4%, Lettország 35,1% és Magyarország 33,5%). Veszélyben került a nők biztonsága is, mivel sorra szüntetik meg a menedékházakat, tanácsadással foglalkozó központokat és segélyvonalak anyagi támogatását.

Európai és nemzeti döntéshozóknak ajánljuk:

- Az Európa2020 stratégia utáni időkre dolgozzanak ki nemekre bontott célkitűzéseket a szegénység csökkentésére;
- Erősítsék meg a nemek közötti bérkülönbség megszüntetésére és a nők munkaerőpiaci részvételének arányának növelésére tett intézkedéseket;
- Óvják meg a nőket a pénzügyi megszorítások hatásaitól, és tegyék elérhetőbbé és olcsóbbá, ingyenesé a szolgáltatásokat;
- A vállalati kollektív szerződések tárgyalási folyamatában erősítsék meg a nők részvételét és szerepét;
- A társadalombiztosítás és az adózás ne családi, hanem egyéni jogon járjon, ez erősíti a nők gazdasági függetlenségét;
- A női vállalkozások, vállalkozónők kapjanak jelentős anyagi támogatást;
- Biztosítsák, hogy az Európai Bizottság országjelentései a nők társadalmi-gazdasági státuszáról is számoljanak be;
- Győződjenek meg róla, hogy a nőszervezeteket érdemben bevonják a Nemzeti Reform Programok és más, az Európai Unióban benyújtandó különleges országspecifikus anyagok elkészítésébe.

4 Növeljük a női politikusok és képviselők számát, s növeljük a hatalomba kerülő feminista politikusok számát is!

Az Európai Unió háttérintézménye, az Európai Nemek Egyenlősége Intézet (EIGE) Európai Nemek Egyenlőségi Indexe szerint a régió legtöbb országában a nők politikai részvétele nem éri el az EU átlagát. Az országgyűlésekben a választott képviselők között a nők aránya 9.5% (Magyarország) és 28% (Lengyelország) között mozog. Magyarországon több éven át nem volt egyetlen női miniszter sem. A régióban csak kevés ország vezetett be kötelező különleges intézkedéseket, hogy több nő legyen a politikában. A képességeken rejlő különbségeken kívül a káros nemi sztereotípiák és a politika világán belül is jelen levő szexizmus korlátozza a nők belépését a politikába. Az olyan különleges intézkedések, mint a kötelező női kvóta

mégis működnek. Észak-Macedóniában a kvótának köszönhetően a nők parlamenti aránya 10%-ról 30%-ra ugrott egyetlen választási ciklus alatt. A Munkacsoport több nőt szeretne látni a politikában, és több feminista politikust, hogy a nők jogait megfelelően képviseljék a jog-és közpolitika alkotás területein.

Európai és nemzeti döntéshozóknak ajánljuk:

- Vezessenek be olyan intézkedéseket, mint a minden szinten kötelező nemi kvóta;
- A választott testületeken belül támogassák anyagilag a nők társadalmi ügyeinek megoldását
- Ahol mód van erre, változtassanak a politikai pártok alapításának jogi hátterén és a pártfinanszírozás gyakorlatán, hogy valódi nőpártok és feminista pártok is létrejöhessenek;
- Reformálják meg az oktatást, hogy a fiatalok körében a sztereotípiáktól mentes nemi szerepeket népszerűsíthessék;
- A választási kampányokban a szexizmust szankcionálják úgy, mint a nemi-alapú diszkrimináció súlyosbított esetét;

5 Erősítsük meg a nemek egyenlőségét előmozdító állami apparátust, hogy az számon kérhető, és jól finanszírozott legyen. Az apparátus vegye figyelembe a nők és gyermeklányok sokszínűségét, eltérő igényeit, semelyik csoport se maradjon ki!

Az 1995-ös ENSZ Pekingi Cselekvési Platform és az EU közösségi vívmányainak CEEBBS régiós átvétele óta a nőszerkezetek egyik fő követelése nőjogi nemzeti intézményrendszerek létrehozása. Ezek a nemzeti intézményrendszerek ugyan egyre fontosabb szerepet töltenek be, és egyre láthatóbbak, de a megszorító intézkedések beköszöntével komoly anyagi fenyegetettségben végzik munkájukat. A döntéshozók továbbra sem értik teljesen a nők és férfiak közötti egyenlőség, a gender mainstreaming (a nemek eltérő szempontjaira érzékeny közpolitika alkotás annak minden szintjén) és a nemekre bontott költségvetéskészítés homályosan értelmezett célkitűzéseit. A női civil szervezetek bevonása a régió országában eltérő lehet, de általánosságban elmondható, hogy az nem számottevő.

Európai és nemzeti döntéshozóknak ajánljuk:

- Ahol még nem működik speciális intézményrendszer a nemek egyenlőségének előmozdítására sürgősen

hozzanak (újra) létre nemzeti nemek egyenlősége intézményrendszert, de úgy, hogy az ne jelentsen konkurenciát a nőjogi civil szervezeteknek, nyújtsanak megfelelő pénzügyi támogatást, de úgy, hogy az ne vegyen el pénzt a nőszerkezeteknek szánt támogatásoktól, s lássák el ezt az intézményrendszert megfelelő emberi erőforrással, hogy hatékonyan tudjanak működni;

- Segítsék a különböző országok egyenlőségi intézményeinek együttműködését, bátorítsák a jó példák megosztását, s az olyan uniós szintű intézményekkel való kooperációt, mint például az Európai Bizottság Jogértvényesülés és Fogyasztópolitikai Főigazgatósága, mely a nemek közötti egyenlőség szakpolitikáért is felelős és a Nemek egyenlőségéért felelős EU biztos irodája;
- Induljon szoros együttműködés az országok nemek egyenlőségéért felelős intézményei és a helyi nőszerkezetek között, tudomásul véve azt is, hogy a nőjogi civil szervezetek szerepe pont a kritikai gondolkodás és a számonkérő attitűd.

6 Vessünk véget a nők elleni erőszaknak, és biztosítsuk mindenki számára a szexuális és reprodukív jogokat, és egészséget.

A nők elleni erőszak mostani helyzete összeegyeztethetetlen az emberi jogok iránti elköteleződéssel, s nem felel meg a demokratikus értékeknek sem. Az EU-ban három nő közül egy volt már fizikai erőszak áldozata, és több, mint hat százalékuk szenvedett el szexuális erőszakot. Bár a párkapcsolati erőszak valamilyen kriminalizációja minden régió országban jelen van, sokszor vonakodnak olyan törvényeket hozni, melyek nőjogi szempontból szavatolnák a nők védelmét és biztonságát. Nem ismerik el teljesen, milyen sürgősen kéne változtatni a nők és gyermeklányok elleni erőszakon. Mindezeket túl a szexuális és reprodukív egészség és jogok (SRHR) szinte minden egyes országban komoly támadást szenvedtek el az elmúlt öt évben.

Európai és nemzeti döntéshozóknak ajánljuk:

- Minden tagország, az EU egészével egyetemben fenntartások nélkül írja alá, ratifikálja és valósítsa meg az Európa Tanács ún. Isztambuli Egyezményét, (Az Európa Tanács Egyezménye a nők elleni és a családon belüli erőszak megelőzéséről és felszámolásáról);

- Biztosítsák, hogy a nőszervezetekkel rendszerszintű konzultációkat folytassanak és gondoskodjanak azok fenntartható finanszírozásáról;
- Készüljön EU Stratégia és Irányelv, elismerve a nők elleni férfierőszak minden formáját;
- EU-s szinten a nők elleni erőszak fogalmába a prostitúció is tartozzon bele;
- Nevezzenek ki egy EU koordinátort, aki a nők és gyermeklányok elleni erőszak kezeléséért felelős az Európai Bizottság egyenlőségért folyó munkájának keretén belül. Mandátuma tartalmazza az Isztambuli Egyezmény EU-s szintű ratifikálását is;
- Nemzetközi szinten az EU elől jár a szexuális és reprodukív egészség és jogok előmozdításában, lépjen fel ugyanilyen határozottan tagállami szinten is. Az EU-ban élő nők joga a legális abortuszhoz való hozzáférés, így az abortusz témája hozzátartozik az EU egyenlőségi munkájának napirendjéhez;
- Az Európai Bizottság antidiszkriminációval foglalkozó kötelezettségeihez hozzátartozik, hogy azok az egészségbiztosítási támogatási struktúrák, melyek korlátozzák a nők hozzáférést a szexuális és reprodukív egészségügyi ellátásokhoz diszkriminatívak és ezért meg kell szüntetni őket;
- A kormánypolitika ne közvetítsen szexista üzeneteket, ne legyen gyűlöletkeltő, ne használjon cigánygyűlölö, migránsellenes vagy homofób nyelvezetet, és ne reklámozzon káros nemi szterotípiákat.

7 Vessünk véget a kisebbség nőcsoportok kettős diszkriminációjának, beleértve a roma, a migráns és a menekült nőket!

A CEEBBS régióban él az Európai Unió legnagyobb roma közössége. A roma nők gyakran szenvednek a diszkrimináció interszekcionális formájától, egyszerre éri őket hátrány nemük és etnikumuk miatt, s így korlátozva férnek hozzá a munkaerőpiachoz, az oktatáshoz, az egészségügyi ellátáshoz, a szociális háló kevésbé védi őket, és a döntéshozatal területén is alig vannak jelen. A roma társadalom sokféle súlyos társadalmi problémával küzd egyszerre, aminek a régóta fennálló társadalmi kirekesztés és a többgenerációs mélyszegénység az oka. A roma nők nem roma nőtársaiknál is nagyobb eséllyel lesznek a nők elleni erőszak számos formájának áldozata, úgymint családon belüli erőszak, emberkereskedelem és szexuális kizsákmányolás, miközben, ha

áldozatként védelmet szeretnének kapni, további akadályokba ütköznek. Az Európa határain belüli, és a kívülről érkező migrációban a CEEBBS régió egyszerre tartozik a kibocsátó, a tranzit és befogadó kategóriába. Bár a CEEBBS régióban nőket és gyermeklányokat is ért gyűlöletbűncselekmény támadás migrációs hátterük vagy vélt etnikumuk miatt, a CEEBBS régióból elvándorló nők az EU tagországaiban szintén találkoznak diszkriminációval és migránsellenességgel. Mindezekről a kérdésekről érdemes magukat a migráns nőket, roma nőket, s valójában a nőket általában megkérdezni, mert rengeteg megosztani való tudásuk, tapasztalatuk és szakértelmük van. Felhívjuk a tagállamok figyelmét, hogy a migránsnőkre és a roma nőkre tekintsenek úgy, mint erőforrásokra, és emlékeztetjük az Európai Uniót, hogy kötelezettségeik vannak feljűk emberjogi szempontból is.

Európai és nemzeti döntéshozóknak ajánljuk:

- Valósítsák meg az egyes nemzeti roma integrációs stratégiák (Magyarországon: Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II. tartósan rászoruló-k szegény családban élő gyermekek-roma 2011-2020) ígért céljait;
- Biztosítsák a roma nők, férfiak és gyerekek alapjogainak tiszteletben tartását, s vessenek véget az olyan káros gyakorlatoknak, mint a kényszerkilakoltatás, mely még inkább marginalizálja őket;
- Biztosítsák, hogy a roma és utazó (traveller) nők és gyermeklányok megismerjék országaik nemek egyenlőségére vonatkozó és antidiszkriminációs jogszabályait, s azokkal élni is tudjanak;
- Biztosítsák, hogy a polgári jog egyenlősége kiterjedjen az egészségügyi szolgáltatásokhoz, oktatáshoz, munkához és lakhatáshoz való hozzáféréshez úgy, hogy közben előítéletektől mentes marad, tiszteletben tartja az emberi jogokat, és bizonyos esetekben összeilleszthető a vándorló életmóddal;
- A társadalmi befogadást kapcsolják össze az antidiszkriminációs intézkedésekkel, és vezessenek be zéró toleranciát a cigánygyűlölettel szemben;
- Az emberi jogoknak megfelelően minden roma, migráns és menekült nőnek és gyermeklányoknak legyen szabad hozzáférése a szolgáltatásokhoz és segítségnyújtáshoz;
- Írják alá az ENSZ migráns munkavállalók és családtagjaik jogainak védelméről szóló nemzetközi egyezményt (ICMRW);
- A menekültek és migránsok társadalmi befogadására hozott nemzeti programjok térjenek ki a nők szempontjaira is, tervezzenek olyan szociális szolgáltatásokat, melyek számukra is hozzáférhetőek.

8 őrizzük meg a békét Európában úgy, hogy a béke-fenntartó folyamatok minden fázisába vonjunk be nőket, részvételi és képviseleti szinten egyaránt!

Ahogy a konfliktusok eszkalálódnak, a szomszédos országokban, úgy erősödik a militáns honvédő retorika. A populista politikusok a helyzetet kihasználva patriarchális sztereotípiákat élesztenek fel, ahol a férfiak harcos védelmezők, a nők pedig jó anyák. Ez a politika azonban veszélyes a békére és stabilitásra nézve. A Munkacsoport felelős politikát követel, mely az ellentétek enyhüléséhez vezet, s ahol a nők a békefolyamatok minden stációjában szerepet kapnak.

Európai és nemzeti döntéshozóknak ajánljuk:

- A diplomáciai tárgyalásokba vonjanak be női tárgyalókat és női békefenntartókat is az ENSZ BT. nők, béke és biztonság tárgykörében hozott 1325 számú határozatának megfelelően;
- Az EU külpolitikája számára a béke és a regionális kooperáció legyen érték, álljanak ki határozottabban a konfliktusok lezárása mellett;
- A harcok elől menekülő emberek kapjanak menekültstátuszt és részesüljenek védelemben;
- Irányítsanak európai segélyeket a Közel-Kelet és Ukrajna háborús zónáiba, különös tekintettel a menekülttáborokra;
- Ismerjék el, hogy a nők elleni erőszak, különösen a háborús övezetekben történő szexuális erőszak súlyos veszélyt jelent a nők számára, a háborús, és háborút követő időszakokban a szexuális erőszakot ismerjék el háborús bűnnek, és az áldozatokat illesse meg a jogorvoslathoz való jog.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Az Európai Női Lobbi (EWL) szeretne köszönetet mondani annak a sok bölcs nőnek Európa szerte, akik értékes hozzászólásaikkal hozzájárultak ennek a jelentésnek az elkészüléséhez. Hálásak vagyunk **az EWL Kelet-Közép Európai, Balkáni és Baltikumi Munkacsoportjának (CEEBS)**, hogy részt vettek a jelentés előkészítésében, megszövegezésében és szakmai lektorálásában. Köszönet illeti ezért Selma Acunert, Laura Albut, Daniela Antonovszkát, Ilijana Balabanova Stojcsevát, Teresa Buczkowskát, Julia Gierczakot, Juhász Borbálát, Edite Kalninát, Audrone Kisielienet, Inga Koralewskát, Riina Kuttót, Vanja Macanovicot, Alekszandra Nesztorovot, Violeta Neubauert, Nela Pamukovicot, Metka Roksandicot, Jana Smiggels Kavkovát, Nijole Steponkutet, Malgorzata Tarasiewiczet, Anna Zobnyinát, az EWL török koordinációját, s az EWL titkárságnak mindazon tagjait, akik részt vettek a jelentés elkészülésében. Külön köszönet illeti Irina Costachét, aki a jelentés első változatát 2015-ben saját kutatásai alapján megírta, Laura Sullivant, a fáradhatatlan szerkesztőt és lektort, valamint Jelena Jovanovicot, aki az ERGO részéről értékes megjegyzésekkel segítette a jelentés végleges formáját.

AZ EWL ELNÖKE

Gwendoline Lefebvre

AZ EWL FŐTITKÁRA

Joanna Maycock

A KIADVÁNYT SZERKESZTETTE ÉS KOORDIÁLTA

Joanna Maycock and Stephanie Yates

A KUTATÁST FOLYTATTA, A JELENTÉST ÍRTA

Irina Costache

SZERKESZTETTE

Laura Sullivan

GRAFIKAI TERVEZÉS

Lisa Boxus | inextenso.be

© European Women's Lobby,

A kiadványt az Európai Unió Rights, Equality and Citizenship Programja támogatta. A kiadványban szereplő nézetek nem tükrözik feltétlenül az Európai Bizottság álláspontját.

AZ EURÓPAI NŐI LOBBIRÓL

Az 1990-ben alapított Európai Női Lobbi (EWL) az EU legnagyobb női ernyőszervezete, mely több, mint 2000 női civil szervezetet képvisel, s egy Feminista Európa megvalósításáért küzd.

AZ EWL KELET-KÖZÉP-EURÓPAI, BALKÁNI ÉS BALTIKUMI (CEEBS) MUNKACSOPORTJÁRÓL

Az EWL CEEBS Munkacsoportja a következő országokat foglalja magába: Bulgária, Csehország, Észtország, Horvátország, Lengyelország, Észak-Macedón Köztársaság, Lettország, Litvánia, Magyarország, Románia, Szerbia, Szlovákia, Szlovénia, Törökország, valamint két ernyőszervezetet, az Európai Migránsnők Hálózatát (ENOMW) és a Nemzetközi Nótanács Európai Központját (ECICW). Közös céljuk, hogy Európa legyen a befogadó demokráciák, és a káros nemi sztereotípiáktól és diszkriminációtól mentes békés társadalmak közössége.

www.womenlobby.org

 European Women's Lobby

 @EuropeanWomen